

Kugbɔnlieku kùà Pɔl kele' ki de'
Kor_{ɛnt}
 yaab nnɔ

Nà wɔngeh kugbɔnku kuu te ma bo

Pɔl kele' kugbɔnkpiɛku kùà ki de' Korɛnt yaab nnɔ ya puoli bó nɛ wɔn nin u'yul jon' ni'bó. U tì baa' nɛ bi'yɛnm ɲa ɲmaake' u'bo. Bi'ni biba mɔnɔn yìe ki ye wa yé Yesu ya tond. Pɔl mɔ ya yɛnm ɲa ɲmaake' bi'bo. Nɛn bo nɛ wa wuɔke' bi'saan, ki liebe' Efɛs ya du bó. U tì baa' nɛ ki kele' kugbɔntɔku nin tinunsiir ki de' Tit wɔ í tì de bɛ. Ku ya gbɔnku bole' nɛ, nil ɲa ben nì tien' ma. Tit tuke kugbɔnku nnɔ uyo wà ki joh Korɛnt nnɔ, Pɔl ya yɛnm ɲa dɔ. Tit liebe' ní ki lá cende' Pɔl Maseduɔnn ya du ni nɛ, ki tɔke' wɔ ki ye Korɛnt yaab tuo' u'gber ki lèbre' bi'tetem, nɛ u'yɛnm ji duɔn' nɛ u kele' kugbɔnku kuu kí de bɛ.

Kí cin liyul 1 kí tì baa iyul 7 Pɔl len' ki fie' u'ba, ki ye u yé Kristo ya tond nɛ, nɛ nì yé u'bo lituonl nɛ. Ijɛnd nin kinunbɔnk tu' wɔ u'tuonl ni ki yebe, ama u juun' ki teke' nɛn kɛ.

Kí cin iyul 8 kí tì baa 9 Pɔl sureh Kristo yaab bà te Korɛnt ya du ni nnɔ bɛ í pu Kristo yaab bà te Yerusalem ni, ka ɲmɔbe niba nnɔ mipum nin tinimɔnt.

Kí cin iyul 10 kí tì baa 13 Pɔl wuɔn' unil li ɲmɔbe mitetem mà, kí li yé Kristo ya tond nɛ. U ya bùol Kristo ya tond yé unil wà jiindeh u'ba tingi ki kpiindeh bitɔb nɛ.

Ifuonde

¹ Min Pɔl, n yé *Yesu Kristo ya tond nɛ Uwien ya yíem bo. Min nin tí ninje Timote nɛ kieh kugbɔnku kuu tí de Uwien ya taanl yaab bà te Korɛnt ya du ni nnɔ nin bà mɔ kɛ

yé u'yaab ki te Akayi ya tinfenm ke ni nnɔ. ² Ti'Baa Uwien nin Yonbdaan *Yesu Kristo ní juoke ne, kí de ne uyenduɔn.

Ni'mɔ ní li duɔndeh ni'tɔb ya yenm

³ Tí pèke men Uwien ti'Yonbdaan *Yesu Kristo ya Baa. U yé ti'Baa wà muɔh binib micɛcɛkm ki gbiekeh ne, ki yé Uwien wà duɔndeh binib ya yenm isen ke ni. ⁴ U duɔndeh ti'yenm ijend ke ni ɔɔ ti'mɔ ní li freh ki duɔndeh binib bà lenh ijend ke ya bol ya yenm kí ñe tinbi mɔnɔn lenh uyenduɔn wà u'saan nnɔ bo ne. ⁵ Nnɔ ne Kristo bo, ti lenh ijend ki gbiekeh ma nnɔ wɔn Kristo bo ne Uwien duɔndeh ti'yenm mɔ ki gbiekeh. ⁶ Ti te uyensaa ni la, ti nuunh ninbi ya yenduɔn nin ni'ɔmɛrm ne. Uwien duɔn' ti'yenm ɔɔ ti'mɔ ní duɔn ni'yaam ní juun kí tuo ti jinh ijend yà nnɔ ne. ⁷ Nen bo, ti cinbe ki du ni'bo ki gbien', kime ti ben ki ye tinbi nin ninbi taakeh ki jinh ijend ma nnɔ, ti li taan kí li ɔmɔbe uyenduɔn mɔ ne.

⁸ Ti'yaabe, ta yíe ní li te ka ben ki ye ijend là tu' te Asi ya tinfenm ni. Ijend nnɔ ɔɔ là ɔmɔbe fuul. Ì là faake' nin te cɛen ne, ne ta ji là daan ki ye ti li le limiel mɔnɔn. ⁹ Imɔn, tinbi mɔnɔn là maale' ki ye ti'kuum ya yo baa' ne. Nì là tien' nnɔ ɔɔ ti la ji ní li du ti'ba bo, ama tí li du Uwien wà mekreh bitenkpiib nnɔ bo ne. ¹⁰ Wɔn ne ñen' te mi ya kubierm ni, ki tí li ñen te mi'ni mɔ. Imɔn, ti du wɔn bo ne ki ye u li ñen te len. ¹¹ Ni'mɔ toreh te len ne nin ni'kaare. Nnɔ ne Uwien dienh te mimɔnm kí ñe linigol ya kaare bo. Ne tinbi bo binib bà yebe mɔ li faare Uwien.

Nà cère' Pɔl pien' u'sen ya jom

¹² Ti jebnh ti'ba nà bo si: ti ben ti'yenm ni, ki ye ti ɔmɔbe mitetem mà nnɔ ñen' Uwien saan ne. Mì wien ne, ki cuube uɔhendun wuu ni, ni'ke tu nin ninbi bo. Uwien ya juokm ne cère' ti te nnɔ, na yé nisaalyenfuom. ¹³ Ti kele' ne tigber tà ti'gbɔnt ni nnɔ, gber tuba ɔɔ te len ɔɔ ní kàan ka ní fre

kí bende tu'tingi. Ne n teke' ki jin' ki ye ni li fre kí bende tu'ke ya tingi ¹⁴ ten ni cin' ki bende ma ki teh tinbi ne yé ni'jenjebn, ne ni'mo li yé ti'ye lidaali là Yonbdaan *Yesu li baa ní nnò.

¹⁵ N là ñmòbe mi ya dum ya bol ne ki cèkre' n'yenm ñ kpié kí baa ni'saan ñò ní tí ñ lé mimònm kí pukn. ¹⁶ N ñien' ni'saan la, n li jo Maseduònn ya tinfenm bó ne, kí tí ñ liebe ní ni'saan ñò ní de nni nà ke cieke nni ñ fre kí jo Sude ya tinfenm bó. ¹⁷ N cèkre' n'yenm ñ tien nnò ma nnò, ma tùore' ki maale' ne-εε? Bii n cèkre' n'yenm ñ tien nà nnò yé unisaal ya yenmaale ne, ñò ñ ye nen ne, kí liebe kí ye nen ña ñí? ¹⁸ Uwien yé umemòndaan ne. U ben ki ye ta tókeh ne ki teh nen ne, ki liebeh ki teh nen ña ñí. ¹⁹ Kime *Yesu Kristo Uwien ya Bijé wà min nin Silfen* nin Timote là tóke' ne u'gber nnò ña teh nen ne, kí liebe kí ye nen ña ñí. Ama u tuu ki ce ki teh nen ne. ²⁰ Wòn bo ne Uwien là pùon' ki ye u li tien nà ke nnò tien'. Wòn bo mò ne ti teh «Ami» ki kpiékreh Uwien. ²¹ Wòn Uwien ne cère' tinbi nin ninbi faa mitekjim ni kí ñe Kristo bo. Wòn ne gènde' te ki tien' u'yaab, ²² ki tien' u'dièku ti'bo, ki cère' *Mifuoñaanm te ti'fél bo. Nen ne wuon' ki ye ta ñ lúo mimònm mà u bonde' mè ki ble' te nnò.

²³ Min wòn, n taa' Uwien ne ki tien' n'mònkunl, n nen la, u la dàan nni. Ma là yé ñ len tuba, tù ñ saa ni'yenm ne. Nen ne cère' ma liebe' ní Korént ni. ²⁴ Na yé ti nuunh tí wòbn ne kí wuon ne ni li teke Uwien kí ji ma bo ne, kime ni co mitekjim kenken ne. Ama ti nuunh tinbi nin ninbi ñ taan kí sòn ñò ní li ñmòbe uyensonge ne.

2

¹ Min cèkre' nà sò n'yenm ni: nì yé n li liebe ní ni'saan, ni'yenm ñ saa la, ma we ní. ² Kime min nin yul saa' ni'yenm

* ^{1:19} Bi liebe' ki yih Silfen ne Silas. Liike Itùon 15:22, 40.

la, ní ji li le ημε wə ní de nni uyensonge? Na yé n saa' ninbi bà ya yem nno-ɔɔ? ³ Nɛn bo nɛ n tí là kele' nɛ kugbɔnku kuba, kime ma là yíe ní baa n'yem ní saa ninbi bà bi li de nni uyensonge nno bo. N ben ni'ke ya tetem. Nà li songe n'yem nno li songe ni'ke mɔ yaam nɛ. ⁴ N là kieh nɛ kugbɔnku nno ma nno, n'yem ηa là ηme fiimu nɔ, nì wi nni ki tí kende' nɛ n muɔh brìbrì. Nin nɛn ke ηɔ ma là kele' kugbɔnku bugben ní saa ni'yem, n la yíe ní bende n yíe nɛ ki tí kpe ma bo nɛ.

Wà bii' nno, ní fère wə

⁵ Unil tien' uyensaa ya bonn la, na yé u saa' min baba ya yem nɛ, u saa' ni'ke yaam nɛ. Ma yíe ní len kí tí kende. Na li yé ni'ke mɔnɔn la, u saa' ni'ni biba yaam. ⁶ U ya daan wɔn, ni'ni bà yebe kɔn' nin wə ma, nì dɛkre nɛ. ⁷ Nɛn bo, ni ji bi li fère wə u'biil nɛ, kí duɔn u'yem. Nno ηa ní la, u'yem ji li saa kí tí kende nɛ. ⁸ Nɛn bo nɛ n sureh nɛ ní wuɔn wə kí ye ni yíe wə. ⁹ Kime n kieh nɛ kugbɔnku kuu ma nɔ, n yíe ní diire kí liike ni boh tibont isen ke ni bii na boh nɛ. ¹⁰ Ni fère' unil wà u'biil la, n'mɔ fère wə nínɔ. N fère' wə u'biil ma nno, na bi cieke min ní fère wə, ninbi bo nɛ n fère' udaan Kristo ya nun bó, ¹¹ ηɔ ki la de *Satan usen wə ní lere kí tuln tɛ, kime ti ben u maaleh tí'bo yà.

Pɔl ya yem saa' Trowas ya du ni

¹² N là jon' Trowas ya du bó ní tí tɔke Kristo ya gbɛmɔnmɔnt nɛ. Nin Yonbdaan de' nni usen ní sɔn lituonl bugben ma ke nno, ¹³ n'yem ηa là dɔ, kime ma là laa' n'ninje Tit. Nɛn bo nɛ n là cèbe' udu nno yaab ki bure' Maseduɔnn ya tinfɛnm bó.

Yesu Kristo nɛ mɔn' ki faake'

¹⁴ Tɔ, tí faare mɛn Uwien. Uyo ke u cèreh ti te binib bà wɔngɛh ki teh u mɔn' ki faake' ya cɛkl ni nɛ kí ñɛ Kristo bo. Kí ñɛ tinbi bo nɛ u cèreh binib bɛndɛh Kristo ya gber

ni'ke saan. U'gber ya bendm nno te ten lefina wà ya nu ημε ki joh ni'ke saan ne. ¹⁵ Imòn, Uwien bo, ti yé Kristo ya lefina ne ki nu ki ημε. Bà pe miηmerm ya sen bo nin bà pe usen wà li cère be ní juore fenm ke ciuh lefina nno ya nu ne. ¹⁶ Lefina nno yé biba bo mikuum ya nu ne, ki tukeh mikuum ki bàareh be, ki yé bitòb bo limiel ya nu, ki cèreh bi lenh limiel. ημε li fre kí sòn li ya tuonl-i? ¹⁷ Tinbi ηa taah Uwien ya gber ya tòkm ki teh ukpenkpende ten binib bà yebe teh ma bo. Uwien ne sòn' te. Kristo bo ne ti tòkeh wòn Uwien ya gber u'nun bó, jòknt ηa te ti'fèl bo.

3

Kujotiefênku ya tuonl

¹ Ni maaleh tí bié kí taa ti'ba kí wuòn ne ne? Bii ni maaleh tí de ne tigbònt kí wuòn kí ye ti yé *Yesu ya tondb ne? Bii ni maaleh ninbi ne ní de te tigbònt kí wuòn kí ye ti yé be, ten binib biba teh ma bo? ² Ninbi nin ni'yul ne yé ti'bo kugbònkú. Kugbònkú nno kele' ti'fèl ni ne, ne unil ke ben kù, ki kaan' kù mò. ³ Imòn, ni mònbe ki yé Kristo bo kugbònkú ne kí ñe ti'tuonl bo. Kua kele' nin siem, kù kele' nin Uwien wà fuobe ya Fuoñaanm ne. Kua kele' tenpenpen bo, kù kele' binib ya fèl ni ne.

⁴ Kristo bo, ti ηmòbe mi ya dum ne Uwien ya nun bó.

⁵ Ta maale' ki ye ti li fre kí tien niba ti'tiema tuòm bo, ama Uwien ne cèreh ti freh ki teh, ti teh nà. ⁶ Wòn ne de' te mituòm ki cère' ti yé kujotiefênku ya tonsònb. Kujotieku nno ηa ñen' Moyis kele' *yiko wà nno, kù ñen' *Mifuoñaanm ne. Kime *yiko bàareh nin mikuum ne, ne *Mifuoñaanm dienh limiel.

⁷ Yiko nno là kele' itenpenpen bo ne, ki ηmòbe Uwien ya kpieke, ki cère' Moyis ya nun bó windeh. Israyel yaab ηa là li fre kí liike u'nun bó kí ñe ukpieke nno bo. Ama ukpieke nno ηa wuòkreh. Nì yé *yiko wà bàareh nin mikuum ya

tuonl là ñmòbe u ya kpieke la, ⁸ be li tien *Mifuoñaanm ya tuonl ya kpieke ña ní cen nno? ⁹ Lituonl là bo Uwien li bu kí biin binib ñmòbe ukpieke la, be li tien lituonl là li cèrè wò ní bù binib bigbemòndenb ña ní li ñmòbe kí cen nno? ¹⁰ Nen bo ne ukpieke wà là windeh uyo bo nno ña yé bonn fenfenno ya kpieke wà ña ñmòbe u ya tò nò bo. ¹¹ Nì yé nà ña wuòkreh ñmòbe ukpieke la, be li tien nà tuu ki te ña ní li ñmòbe ukpieke kí cen nen-i?

¹² Ti du li ya dendenl bo ne ki ñmòbe lifèl. ¹³ Ta teh ten Moyis là teh ma bo. U là pibndeh u'nun bó ño Israyel yaab la ð ukpieke wà windeh ka ní wuòke nno ya gbenm ne. ¹⁴ Ama bi'yenm juore' ki liibe ne. Haali nin dinno bi kàanh Kujotiekpaaku ya gbònkù la, nà là lieke bi'nun bó nno bié ki te ne, na lèkre'. Kristo ña ní la, uba ña ní fre kí lèkre nè. ¹⁵ Imòn, haali nin dinno bi kàanh Moyis ya gbònt la, nì te ten niba ne cùube bi'yenm bo. ¹⁶ Ama unil pekre' ki paan' Yonbdaan bo ne la, u'yenm li cìbre. ¹⁷ Kime Yonbdaan yé *Mifuoñaanm ne. Ne Yonbdaan ya Fuoñaanm te nà saan la, liwiél ne te ní'saan. ¹⁸ Tinbi bà ke niba ña ji lieke tí'nun bó nno, ti te ten kinunliik ne bi likeh ki lenh Yonbdaan ya kpieke windeh ma bo. Ne wòn wà yé *Mifuoñaanm nno lèbreh te ki cèreh ti nengreh wò, ki lenh ukpieke u yebreh ki joh.

4

Uwien taa' u'faal ki ñukn' tinbi bà yé isenceb nno ne

¹ Uwien ya nimònt bo ne u taa' u'tuonl ki ñukn' te. Nen bo ne tí'gbenent ña ñendeh. ² Ama ti wie' itùon yà yé libònbònl ni ya tùon ki ñmòbe ife nno. Ta taah cekn ki lereh nib, ka lèbreh Uwien ya gber ye ma. Ama tinbi tókeh tigbemònt baba ne nì wien. Nno ne unil ke li du tí'bo Uwien ya nun bó. ³ Ne nì yé ti tókeh tigbemònmònt tà nno ya tingi bié ki buò la, tu'tingi buò bà juonh fenm nno bo

ne. ⁴ Bi yé binib bà ña teke' Kristo ki jin' ne. *Satan wà yé uñendun wuu ya wien nnò ne libe' bi'yenm ki cèrè' ba lenh tigbemõnmõnt ya wenwenku. Kuwenwenku nnò wõngeh Kristo wà yé Uwien ya nennenu nnò ya kpieke ne.

⁵ Tò, ti tãkeh ne tigber tà nnò ña lienh tinbi bo, tù lienh *Yesu Kristo bo ne ki teh wõn ne yé Yonbdaan. Tinbi ben wõn, ti tãkeh ne ki teh ti yé ni'tonsõnb ne wõn *Yesu bo. ⁶ Kime Uwien wà là ye: «Kuwenwenku ñ wende licinñunl ni nnò», wõn ne wende' ti'fèl ni ñò tí bende u'kpieke wà windeh [Yesu] Kristo ya nun bó nnò.

⁷ Tinbi bà yé isenceb nnò, Uwien taa' u'gbemõnmõnt tà yé lifaacienl nnò ki ñukn' tinbi ne. Nen ne wuõn' ki ye mituõm mà ña ñmõbe mì kpe nin bà nnò ñen' Uwien saan ne, ma ñen' tinbi saan. ⁸ Bi pebeh te isen ke ni ne, ama ba freh ki mereh te. Ti te iyenben ni, ama ti tuu ki ñmõbe lidendenl ne. ⁹ Bi bùuh te, ama ba nèndeh te. Bi gbòbreh te, ama ba freh ki gbendeh ti'gber. ¹⁰ Uyo ke ti jinh *Yesu là jin' ijend yà u'kuum ni nnò ne ti'gben ni, ñò nè ñ wuõn kí ye u'fuobm mò te ti'ni. ¹¹ Imòñ, *Yesu bo, mikuum tuu ki kpàakeh te ne ti'fuobm ni uyo ke ñò nè ñ wuõn kí ye u'fuobm te ti'gbenent tà li kpo nnò ni. ¹² Nnò ne mikuum benh nin tinbi, ne ninbi lenh mifuobm.

¹³ Tò, nà kele' *Uwien ya gbõnku ni nnò ti'mò teke' nen ne ki jin'. Nì kele' ki ye: «N teke' ki jin' ma nnò, ne ki len'.» Tì'mò teke' ki jin' ma nnò, ne ki lienh. ¹⁴ Imòñ, ti ben ki ye Uwien wà mekre' Yonbdaan *Yesu nnò li mekre' ti'mò tí li te nin *Yesu wò ñ taa tinbi nin ninbi kí jo u'ba saan. ¹⁵ Ninbi bo ne i ya jend ke tu' te, ñò Uwien ya mõnm ñ li yebreh ki joh, kí cèrè binib bà yebe ñ li tùõreh ki faareh wò, ki kpiekreh wò.

Kí li fuobe mitekjim bo

¹⁶ Nɛn bo nɛ ti'gbɛnɛnt ɲa ɲɛndɛh. Ti'gbɛnɛnt jiih ki joh mɔnɔn la, ti'yɛnm ni wɔn, ti fɛndɛh nɛ daan kɛ daan. ¹⁷ Kime fɛnfɛnnɔ ya jɛnd ɲa yɛ bonn nà kpiɛke ti'bo, ka wuɔkreh mɔ. Ama ì bondeh tɛ tí lɛ ukpiɛke wà yɛbe ka ti ɲmɔbe u kpe nin bà, ki li tuu ki te mɔ nɛ. ¹⁸ Tinbi ɲa tɔnge bi lɛnh tibont tà, ama ti tɔnge ba lɛnh tà nɛ. Kime bi lɛnh tà nnɔ ɲa wuɔkreh, nɛ ba lɛnh tà nnɔ, tun tuu ki te nɛ.

5

¹ Tɔ, ti ben ki ye ti fuobe nin tigbɛnɛnt tà kitink kiɛ bo nɔ te tɛn lininbonl nɛ. Lininbonl nnɔ lá bere' la, ti ɲmɔbe iden yà li tuu ki te Uwien bonde' yì ki ble' tɛ paaki bó. Wɔn Uwien nɛ mɛn' iden bugbɛn, na yɛ nil nɛ mɛn' yì. ² Ti laan te kitink kiɛ bo ma nɔ, ti jɛndɛh nɛ ki dunh, ti'nun mɔn tí lɛ iden yà te paaki bó nnɔ kí kɔ. Iden nnɔ te tɛn lilierl nɛ tí taa kí gole. ³ Ti gole' lilierl nnɔ la, ta ji li te ñil. ⁴ Ti'gbɛnɛnt laan te tɛn lininbonl kitink kiɛ bo ma nɔ, ti dunh tɛn ti tuke litukl nɛ lì kpiɛke nin tɛ. Na yɛ ti yíe tí dàan ti ɲmɔbe tigbɛnɛnt tà kitink kiɛ bo nɔ nɛ, ama ti nuunh ti li lɛ tigbɛnɛnt tà paaki bó nnɔ nɛ í pibn tu'bo ɲɔ mifuobm í fuɔbe kí ñɛn nà li kpo tu'ni nnɔ. ⁵ Uwien nin u'yul nɛ bonde' tɛ nɛn kɛ. U de' tɛ *Mifuoñaanm ma nnɔ nɛ wuɔn' ki ye ta í lúo mimɔnm mà u bonde' mɛ ki ble' tɛ nnɔ.

⁶ Nɛn bo nɛ ti ɲmɔbe lifɛl uyo kɛ. Ama ti ben ki ye ti laan ɲmɔbe ti'gbɛnɛnt tà kitink kiɛ bo nɔ, ti te kucɛnku nɛ, ka nɛke Yonbdaan den. ⁷ Kime mitekjim nɛ pekreh tɛ, nà yɛ ti lɛnh nà nɛ pekreh tɛ. ⁸ Imɔn, ti ɲmɔbe lifɛl, ki bi yíe tí dàan tuu ya gbɛnɛnt nɛ kí jo kí li te Yonbdaan saan. ⁹ Ama ti juore' ki ɲmɔbe tigbɛnɛnt tuu nɔ bii ti dàan' tù la, ti'nun mɔn nà bo si: tí sɔnge Yonbdaan ya yɛnm nɛ. ¹⁰ Kime nì kpe ti'kɛ í sere Kristo ya nun bó nɛ, wɔ í bu tɛ tibuur kí

cère unil ke ní le u kpe nà kí ñe u tien' nà kitink kie bo. Nì yé nà mən bii nà bre ne la.

Kristo ne taan' binib nin Uwien buñöbu

¹¹ Ti ben Yonbdaan ya bom yé nibonn nà. Nən bo ne ti sureh binib be ní tuo u ñöbu bó. Uwien ben te mənəmən; n du ki ye ni' mō ben te mənəmən ni' fèl ni. ¹² Ta nuunh tí liebe kí taa ti'ba kí wuən ne, ama ti yíe ní le ni li ñi nà bo, kí li jəbnh ni'ba kí ñe tinbi bo ne. Nən bo, ni li fre kí jiin binib bà jəbnh bi'ba upaan bo ya bont bo, ki dàandeh nà te lifèl ni nno bo. ¹³ Nì yé ti sən̄h liwaartuonl ne la, ti sən̄h ki dienh Uwien ne. Ti tí sən̄h liyenfotuonl ne la, ti sən̄h ki dienh ninbi ne. ¹⁴ Kristo ya yíem ne sureh te ki cère' ti ñmōbe yii ya yenmaale. Yin si: unibaab ne teke' binib ke ya kuum ki kpo'. Nən bo, unil ke taan' ki kpo' nin wə ne. ¹⁵ U teke' bi'ke ya kuum ki kpo' ñə nē ní wuən kí ye bà fuobe ña ji fuobe ki de' bi'ba, ama bi fuobe ki de' wən wà teke' bi'ke ya kuum ki kpo', ki məkre' bitenkpiib ni nno ne.

¹⁶ Nno ne, ñe fən̄fennō kí li joh ta ji li büh nib unisaal büh binib ma bo. Nì yé uyo uba ti là büh Kristo unisaal büh binib ma bo mənən la, ta ji büh wə nno. ¹⁷ Nən bo ne unil yé Kristo yə la, udaan ji yé unifaan ne. Nibonkpaann gben'-a! Nibonfènn ne ji te. ¹⁸ Nən ke ñen' Uwien saan ne. Wən ne cère' tinbi nin wən taan' buñöbu kí ñe Kristo bo, ki de' te lituonl ki ye tí tōke binitəb bi' mō ní taan wə buñöbu. ¹⁹ Imən, Kristo bo Uwien cère' uñendun ya nib nin wən taan' buñöbu. Wa ji tuuke binib ya biil. U de' te lituonl ki ye tí tōke binitəb bi' mō ní taan wə buñöbu ne.

²⁰ Ti se Kristo ya taal ni ne ki tōkeh ne tigber tuu, ne kí ñe tinbi bo Uwien nin u'yul ne lienh ne. Ti gbáanh ne ne, Kristo ya yel bo, taan mən nin Uwien buñöbu. ²¹ Kristo ña là tien' biere iba nin itə. Uwien là tun' wə ti ya biere ne, ñə kí ñe wən bo, Uwien ní bù te bigbeməndənb.

6

¹ Ti tɛ ki sɔnh Uwien ya tuonl ma nnɔ bo nɛ ti sureh nɛ, ni la cɛrɛ ni laa' bupaabu b̀̀a u'saan nnɔ ń juore fɛnm.

² Kimɛ nì kele' *Uwien ya gbɔnku ni ki ye:

«Uyo wà nì kpɛ nnɔ

nɛ n teke' a'kaare.

Miɲmɛrm ya daali,

nɛ n tore' ηɛ.»

Tɔ, nì ji kpaan' uyo sɔ, miɲmɛrm ya daali sɔ.

³ Ta yíe ti teh nà ń tuln uba Uwien ya sɛn ni ηɔ uba ń len ti'tuonl bo fɛnfɛnm nɛ. ⁴ Ama tibont kɛ ni, ti wɔngɛh ki teh ti yé Uwien ya tonsɔnb nɛ, ki ηmɔbe kuminku ki gbien' ijɛnd nin liwɔbl nin iyɛnbɛn ni. ⁵ Ti tuo' tipuɔr nin lipɛkl nin binib kpɛh ti'bo ma nin kujiinku kɛ ya bol, ki p̀̀rɛ' mig̀̀ɔnm, ki wɔln' mik̀̀ɔnm. ⁶ Nin nɛn kɛ ηɔ ti'tetɛm wien nɛ. Ti ηmɔbe mibɛnm Uwien ya sɛn bo, ki ηmɔbe liyɛnguol, ki teh tinim̀̀nt. *Mifuoñaanm te nin tɛ, ti yíe binib im̀̀nm̀̀n, ⁷ ki kpaandɛh tigɛr tà yé tigɛm̀̀nt, Uwien ya tuɔm te nin tɛ. Ti taah tigɛm̀̀nt nɛ ki teh tijɛkɔnwɛnt, ki ñih ki guɔnh. ⁸ Biba kpɛkɛh tɛ, nɛ bitɔb yuɔndɛh tɛ. Biba sukɛh tɛ, nɛ bitɔb p̀̀kɛh tɛ. Bi yih tɛ bitonnɛndɛnb ama ti yé bigɛm̀̀ndɛnb nɛ. ⁹ Bi teh tɛn ba bɛn tɛ nɛ, ama kí nín bɛn tɛ kɛin. Bi likɛh tɛ tɛn ti kpo' ηɔ, ama ti nín fuobe nɛ. Bi ñih tɛ, ama ba kuuleh tɛ. ¹⁰ Bi saah ti'yɛnm, ama ti'yɛnm tuu ki sɔngɛ nɛ. Bi maalɛh ki teh ti yé bijiinb nɛ, ama tinbi nɛ cɛrɛh bà yɛbɛ lɛnh lifaal. Bi maalɛh ki teh ta ηmɔbe niba nɛ, ama ti nín ηmɔbe ni'kɛ.

¹¹ Ninbi Korént yaabɛ, ta ηm̀̀iɛrɛ' nɛ gbɛr tuba, ti yíe nɛ nin ti'fɛl kɛ nɛ. ¹² Ti ya yɛnm pɛ ni'bo cɛɛn nɛ, ni ya yɛnm nɛ ηa pɛ ti'bo. ¹³ Ni'mɔ ń tien nnɔ kí jiiɛn tɛ. Ni'mɔ ń cɛrɛ ni'yɛnm ń li pɛ ti'bo. Ni tɛ tɛn n'tiɛma bumu ma nnɔ nɛ cɛrɛ' n len' nɛ nnɔ.

La teh mɛn tɛn bà ηa pɛ Wien bo

¹⁴ La taa men ni'yul kí kpele bà ña teke' Uwien ki jin', kime ninbi nin ben ña n fre kí li te gber. Nà cuube nin nà ña cuube li fre kí taan-ii? Kuwenwenku nin licinñunl li fre kí taan-ii? ¹⁵ Kristo nin *Satan li fre kí kpaan buñɔbu-uu? Wà teke' Kristo ki jin' nin wà ña teke' wɔ ki jin' te tigber-ii? ¹⁶ Uwien ya duku nin ibule tɛ-ɛɛ? Nɛ tinbi nɛ yé Uwien wà fuobe ya duku. Wɔn Uwien nɛ len' ki ye:

«N li te bi'siik ni nɛ ki cuonh nin bɛ,
ki li yé bi'Wien,
nɛ bɛ n li yé n'nib.»

¹⁷ Nɛn bo nɛ Yonbdaan liebe' ki len' ki ye:

«Ñɛ men bi'ni kí jɛnde bɛ.
La mɛ men jɔknt ya bont,
ñɔ n teke nɛ.»

¹⁸ Wɔn Yonbdaan mituɔm kɛ ya daan tí len' ki ye:

«N li yé ni'Baa,
nɛ ní li yé n'bijiɛb nin n'bisieɛb.»

7

¹ N'jɔtieɛ, Uwien là pùon' tinbi nɛ tu ya bont kɛ. Nɛn bo cère men tí ñɛn nà kɛ yé tijɔknt ti'gbenɛnt nin ti'fɛl ni, kí cère Uwien n tien tɛ u'yaab kí tì gben, tí li boh wɔ.

*P*ɔl ya yɛnm sɔnge Kristo yaab bà te Korént ni nɔ bo

² Li ñikndeh men ni'yɛnm n li pɛ ti'bo. Ta bii' uba, ka tuln' uba, ka lɛrɛ' ki jin' uba ya bonn. ³ Na yé n nuunh n biin nɛ, nɛ ki lienh nɔ. Kime n kpiɛ' ki len' ñɔ ki ye ti fuobe-ee, ti kpo'-oo; ti'yɛnm pɛ ni'bo nɛ. ⁴ N du ni'bo ki gbien'. Ninbi nɛ yé n'bo ijenjɛbn. N'yɛnm dɔ cɛn nɛ. Ti'jɛnd kɛ ni'yɛnm sɔnge cɛn nɛ.

⁵ Tɔ, ti tì baa' Maseduɔnn ya tinfɛnm ni ma, ta laa' fuorl, ama ti jin' ijɛnd kɛ ya bol nɛ len. Ikònkòn là jebe' tɛ ni'kɛ saan nɛ, nɛ bujewaambu mɔ coh tɛ. ⁶ Ama Uwien wà dienb binib bà ya yɛnm saa' uyɛnduɔn nɔ cère' Tit baa', nɛ

ti'yenm duɔn'. ⁷ Na yé Tit ya baam baba ne duɔn' ti'yenm. U tɔke' te ki ye u laa' uyenduɔn wà ni'saan nnɔ mɔ duɔn' ti'yenm ne. U tɔke' te ki ye ni'nun mɔn ní tí n̄ le nni, ne ni ke tinunsiir bo, ki ye ni'nun mɔn ní sere n'ciɛk bó. Nɛn ke ne cère' n'yenm tùɔre' ki sɔnge' ki gbien'.

⁸ Nì yé n là kele' ne kugbɔnku kùà nnɔ saa' ni'yenm mɔnɔn la, ma là gbiende' ku'kelm bo. Ama n là gbiende' kù saa' ni'yenm ma nnɔ bo ne. Imɔn, n là gbiende', kime n là laa' kù saa' ni'yenm ama ni'yensaa nnɔ ɲa wuɔke'. ⁹ Ama fɛnfɛnnɔ n'yenm sɔnge'. Na yé n'yenm sɔnge' kù cère' ni'yenm saa' ma nnɔ bo ne. Ama n'yenm sɔnge' ni'yensaa nnɔ cère' ni lèbre' mitetem ma nnɔ bo ne. Uwien ne cère' ni'yenm saa'. Nɛn ne wuɔn' ki ye ta tien' ne nà bre. ¹⁰ Kime uyensaa wà sɔnge Uwien ya yenm cèreh unil lèbreh mitetem ne ki lenh limiɛl. U ya yensaa ɲa kpe wù n̄ li wi nil. Ama uyensaa wà ɲa cèreh nil lèbreh mitetem bàareh nin mikuum ne. ¹¹ Ni'yensaa nnɔ sɔnge' Uwien ya yenm ma nnɔ, na laa' nì tì fɔre' ma bo-oo! Na laa' ni ji teh ni bi li tien nà tonm-ii! Na laa' ni'yenm ji saah ni'tuonbiere bo, ni gbiendeh-ee! Na laa' ni ji fenge ibiere ya tienm-ii? Na laa' ni'nun mɔn ní tí n̄ le nni-ii? Na laa' ni'nun mɔn ní sere n'ciɛk bó-oo? Na laa' ni ji nuunh unil sɔn' ituonbiere la, ní dere u'tub-ii? Ni teh nnɔ ma nnɔ, nì wuɔn' ki ye na te tigber nnɔ ni ne.

¹² N là kele' ne kugbɔnku ma nnɔ, na yé wà bii nnɔ bo, ka yé u bii' wà nnɔ mɔ bo ne n kele' kù. Ama n là yíe n̄ wuɔn ninbi bugben Uwien ya nun bó, kí ye ni'nun mɔn ní li se ti'ciɛk bó ne. ¹³ Nɛn ne duɔn' ti'yenm.

Na yé nɛn baba ne duɔn' ti'yenm. Ni là cère' Tit ya yenm dɔ, u ɲmɔbe uyensɔnge ma nnɔ ne cère' ti'yenm ti liɛbe' ki sɔnge' ki pukn'. ¹⁴ Nì yé ninbi bo n jɛbn' n'ba u'saan waamu la, na cuo' nni fɛ. Ti tuu ki tɔkeh ne tigbemɔnt ma nnɔ, nɛn ne wuɔn' ki ye ninbi bo, ti jɛbn' ti'ba Tit saan ma

nnɔ ti ɣmɔbe imɔ̀n nɛ. ¹⁵ U lá tiere' ni'kɛ là boh wɔ ma bo, ki teke' wɔ kucɛ̀nku mɔ̀nmɔ̀nm, ki seln' wɔ ma bo la, u tũ̀reh ki yíe nɛ ki pukndeh nɛ. ¹⁶ N'yɛnm sɔ̀nge' ki gbien', kime n du ni'bo isɛn kɛ ni nɛ.

8

*P*ɔ̀l sureh Kristo ya táan yaab bɛ ń tore bi'tɔ̀b bà te Yerusalem bó nnɔ

¹ Ti'yaabɛ, ti yíe ní bende Uwien tien' Kristo ya táan yaab bà te Maseduɔ̀nn ya tinfɛnm ni mimɔ̀nm mà nnɔ nɛ. ² Ijend tu' bɛ na ɣmɔbe fuul ama bi juore' ki te uyensɔ̀ngciɛn ni nɛ. Nin bi'jiint yebe ma kɛ nnɔ, bi de' mipum nin tinimɔ̀nt nì yebe. ³ Bi de' bi'tuɔ̀m kpe ma bo nɛ. N li fre kí kun imɔ̀n kí ye bi de' ki gèbre' bi'tuɔ̀m ya bien mɔ̀nɔ̀n. Bi cèkre' bi'yɛnm nɛ ki de', ⁴ ki tuu ki cɛ ki teh tí cère bi'mɔ̀ ya pum ń li te mipum mà li tore Uwien ya nib bà te Yerusalem bó nnɔ ni. ⁵ Bi tien' nì tì gèbre' ti là daan bɛ ma bo mɔ̀nɔ̀n. Bi kpiɛ' ki taa' bi'ba ki de' Yonbdaan nɛ, ki yaan ki taa' bi'ba ki de' ti'mɔ̀ Uwien yíe ma bo. ⁶ Nen bo nɛ ti gbáan' Tit wɔ ń tũ̀kre u là cin' mipum ya tuonl là ni'saan nnɔ kí tì gben lè. ⁷ Niba ɣa pɔ̀re' nɛ isɛn kɛ ni, kime ni ɣmɔbe mitekjim, ki ben ki lienh, ki ɣmɔbe mibenm, ki teh ni bi li tien nà kɛ ya bol tonm, ki ɣmɔbe miyíem mà ti là wɔkn' nɛ mè nnɔ. Mipum ya sen ni mɔ̀, wuɔ̀n men kí ye ni ɣmɔbe tinimɔ̀nt.

⁸ N lienh ma nɔ̀, na yé n wɔ̀bndeh nɛ nɛ, ama n yíe ní bende Uwien ya nitɔ̀b ya nun mɔ̀n bɛ ń de mipum ma bo nɛ. N tien' nnɔ ɣɔ ń liike ni'mɔ̀ ɣmɔbe miyíem imɔ̀nmɔ̀n bii na ɣmɔbe nɛ. ⁹ Kime ni ben ti'Yonbdaan *Yesu Kristo ya nimɔ̀nt kpe ma bo. U là yé ufaadaan nɛ. Ninbi bo nɛ u tien' u'ba ujiin, ɣɔ u'jiint nnɔ ń cère ní tien bifàadenb. ¹⁰ N ɣmɔbe iyɛnmaale yà sɔ̀ tigger tuu bo. Iyɛnmaale nnɔ yé ni ya kpele nɛ. Yin si: na yé ni là kpiɛ' ki de' mipum

baba ne, ninbi ne là kpié' ki caan' mipum nno ya gber libinl là gèbre' nò. ¹¹ Tò, fènfennò, ñikn men kí sòn lituonl nno kí tì gben lè ni'tuòm kpe ma bo. Ni là caan' uyo wà ki ye ni li sòn lè nno, ni là cèkre' ni'yenm ne. Nen bo, li ñmòbe men i ya yenmaalbaabe kí sòn lè kí tì gben. ¹² Kime unil ñmòbe iyenmaalmòmòn wò ñ pu la, Uwien li teke u'pum nno u'yenmaalmòmòn nno bo ne, wa ñ tange mì yebe bii ma yebe. ¹³ Na yé ní pipre ni'bonn ke kí de bitòb ñò kí li cèknh ne. Nì mòn ni'ke yaam ñ li kpe ne. ¹⁴ Kime fènfennò ni ñmòbe ki gbien' ma nno, nì mòn ní tore bà ña ñmòbe ne. Ni'mò lá luò' la, bi'mò ñmòbe ki gbien' la, be ñ tore ne. Nno ne ni'ke yaam li kpe. ¹⁵ Tèn nì kele' ma *Uwien ya gbònkú ni ki ye:

«Wà là laa' nì yebe
 ña là jin' ki gbele'.
 Wà mò là laa' waamu
 mò ña là jin' nì pòre' wò.»

Bi sòn' Tit nin u'tòntòknlieb Korént ya du bó

¹⁶ Tò, tí faare men Uwien nin u cèrè' Tit mò ya nun món ni'gber bo ma nno bo. ¹⁷ Ti tòke' Tit wò ñ jo ni'saan ne u tuo'. Na yé u tuo' baba ne, u'nun là món wò ñ jo ni'saan ne, ne u cèkre' u'yenm wò ñ jo. ¹⁸ Ti li cèrè ti'ninje uba mò ñ tòke nin wò kí jo ni'saan. Kristo ya táan yaab ke pèkeh ti'ninje nno ne kí ñe u sòn' lituonl là tìgbemòmònt ya tòm bo nno. ¹⁹ Na yé nen baba bo, Kristo ya táan yaab mòmòn gènde' wòn ne wò ñ tòke nin te tí taa bi taan' mipum mà nno kí jon Yerusalem. Ti li sòn lituonl bugben kí kpièke Yonbdaan ne, kí wuòn kí ye ti ñmòbe miyiem tí tore binib. ²⁰ Bi taan' mipum mà ki ñukn' te nno yé ilikcencien ne. Ta yíe uba ñ lá suke te ilike nno ya sen ni. ²¹ Kime na yé ti nuunh tí li teh nà mòn Yonbdaan ya nun bó baba ne, ti nuunh tí li teh nà mòn binib ya nun bó mò ne.

²² Ti sòn' ti'ninje utò mɔ wɔ́ ñ tɔke nin bà joh ni'saan nno. Isen ke ni nin itùon ke ni, ti laa' u'nun mɔ́n binib ya torm bo. Fɛnfennɔ u du ni'bo ki gbien' ma nno ne u'nun ji tùòrè' ki mɔ́n wɔ́ ñ jo ni'saan. ²³ Tit wɔ́n yé n'tòntòknlie ne, ki yé n'tonsòntò ni'saan. Ti'ninjieb ben yé Kristo ya táan ya tondb ne. Bi sòn'h be ñ kpieke Kristo ne. ²⁴ Nen bo, wuɔ́n be men kí ye ni yíe be, ñɔ́ Kristo ya táan yaab ke ñ bende kí ye ti jebnh ni'bo usen wà bo nno yé imɔ́n ne.

9

Uwien yíe unil wà punh nin iyenmaalmonmɔ́n ne

¹ Mitorm mà ni li tore Uwien ya nib nno wɔ́n, na ji cieke ñ kele ne gbɔ́nku. ² Kime n ben ni'nun mɔ́n binib ya torm bo. N là jebn' n'ba ni'bo Maseduɔ́nn ya tinfenm yaab saan u ya sen ni ne, ki tɔke' be ki ye Kristo yaab bà te Akayi ya tinfenm ni nno là bonde' ñɔ́ be ñ de mipum haali libinl là gèbre' nɔ́. Ni'nun là mɔ́n binib ya torm bo ma nno ne saake' bà yebe ya gbenent. ³ Nen bo ne n sòn' ti'ninjieb bie ni'saan ñɔ́ n jebn' ni'bo usen wà bo nno la juore' fenm. Li yé men binib bà mɔ́nbe ki bonde' ki gben' ten n là len' ma bo. ⁴ Na tien' nno, ki cèrè' Maseduɔ́nn ya tinfenm yaab tɔke nin nni ki baa' ni'saan ki laa' na bonde' ki gben' la, ti du ni'bo usen wà bo nno li yé ti'bo ife ne, ma yíe ñ ye ì li yé ni'yi ne. ⁵ Nen bo ne n maale' ki ye nì kpe ñ cèbe ti'ninjieb be ñ liere te kí baa ni'saan kí tore ne, ní taan mipum mà ninbi nin ni'yul là pùon' ki ye ni li de mè nin tinimànt nno. Nno ne bi li bende kí ye ni cèkre' ni'yenm ne ki de', na yé fiem.

⁶ Bende men kí ye: wà bule' waamu la, u lá li ce waamu ne. Wà bule' nì yebe la, u lá li ce nì yebe ne. ⁷ Wà ke ñ de u cèkre' u'yenm wɔ́ ñ de ma bo. U la de nin uyensaa, ki la cèrè nè ñ li yé u'bo liwɔ́bl mɔ́. Kime Uwien yíe wà dienh nin lifèsɔ́ngl ne. ⁸ Ne u ñmɔ́be mituɔ́m wɔ́ ñ de ne mimɔ́nm

ke ya bol kí gbien, ɲɔ ní tien nà ke ciêke ne uyo ke isen ke ni, kí li biê ki ɲmɔbe ki gbien', kí fre kí tien tinimònt ke ya bol. ⁹ Ten nì kele' ma *Uwien ya gbɔnku ni ki ye:

«U punh bijiinb nin tinimònt ne,
ne u'nimònt ɲa ɲmɔbe gbenm».

¹⁰ Uwien wà dienh ukpaal tibonbuor, ki dienh wɔ tijier nnɔ, wɔn ne li de ni'mɔ tibonbuor kí cèrè tù ní pɔrè, kí cèrè ni'nimòntuon ní yɛbre kí gbien. ¹¹ Uwien li cèrè ní li ɲmɔbe ki gbien' isen ke ni, kí li teh tinimònt ke ya bol. Nnɔ ne ti taah ni'pum ki tì dienh binib bà nnɔ li faare Uwien.

¹² Kime ni sɔnh mitorm ya tuonl là nnɔ ɲa cèreh Uwien ya nib lenh nà pɔrè' be baba, li cèreh binib faareh Uwien mɔ ki yɛbe ne. ¹³ Ni'tuonl nnɔ wuɔn' ki ye ni boh Kristo ya gbemɔnmɔnt tà ni tɔkeh tù binib ke ya nun bó nnɔ, ki taakeh ni ɲmɔbe tibont tà nin tinimònt ki toreh ben nin binitɔb ke. Nen bo ne bi bende' ki ye ni sɔnh lituonl là nnɔ ɲmɔbe kpele ne ki kpiekreh Uwien. ¹⁴ Bi kàareh ki dienh ne, ki wɔngeh ki teh bi yíe ne ki gbien' kí ñe Uwien juoke' ne ki gbien' ma nnɔ bo. ¹⁵ Tí faare men Uwien u'paabu bùa ɲa ɲmɔbe bù kpe nin bà nnɔ bo.

10

Pɔl kɔnh u'ba bo

¹ Min Pɔl, n ye ní niire ne ne: ni'ni biba lienh ki teh n te ni'saan uyo wà la, ma kaabe, ne ma lá neke ne la, n ji yé ukaaje-a! Kristo ya yenguol nin u'nimònt bo ne n tɔkeh ne ki teh: ² N faare' ne ne, la cèrè men n lá baa ni'saan la, ní wuɔn ne kí ye n yé ukaaje. Ama binib bà maaleh ki teh ti ɲmɔbe minisaaltetem ne ki sɔnh nnɔ, n li wuɔn ben kí ye n yé ukaaje. ³ Imòñ, ti yé binib ne ama ta mòh nin nisaaltuòm. ⁴ Kime ti ɲmɔbe tijekɔnwent tà nnɔ ɲa ñen' nisaal saan, tù ñen' Uwien saan ne ki ɲmɔbe mituòm. Ti taah tu ya tuòm ne ki gbendeh nà ke ɲmɔbe mituòm ya

gber, ki cèreh bitonnendɛnb ya yenmaale juonh fɛnm, ⁵ ki gbendeh nà ke yé tigbengt ya bonn ki piendeh binib bi la bende Uwien nno ya gber, ki lèbreh unil ke ya yenmaale wə́ ń li boh Kristo. ⁶ Ni tì laa' uyo wà ni boh Kristo ki tì gben' la, ti li dere wà ke ɲa boh wə́ ya tub.

⁷ Li likeh mɛn tibont tu'donbó. Unil du u'ba bo ki ye u yé Kristo yə́ la, wə́ ń taa kí ble u'yul ni kí ye u yé Kristo yə́ la, ti'mə́ yé Kristo yaab nɛ. ⁸ Yonbdaan de' tɛ ticiɛnt tí cère ni'cɛkl ń kpére nɛ, wa ye tí bere lè. Nì yé n pèkeh n'ba ticiɛnt nno bo nì tì kɛnde' waamu mənən la, na coh nni fɛ. ⁹ Ma yíe nè ń li naan ten n nuunh ń fènde nɛ nɛ kí ñɛ tigbont tà n kieh nɛ tù nno bo. ¹⁰ Kimɛ biba lienh ki teh n kieh mimaam mà tigbont ni nno faa nɛ ki cəkreh binib, ama n ji lá te bi'ni la, n yé ujiin nɛ, ki lienh gbefɛnm. ¹¹ Wà ke lienh nno ń li bɛn kí ye ta nɛke ni'saan ki kele' tigbont ni ki ye ma la, ti tí lá baa' mə́ la, ti li tien nno nɛ.

¹² Ta tuo' tí taa ti'ba kí nenge binib bà wəngɛh bi'ba nno, ki niireh nin tí gèkn nin bɛ. Ba ɲməbe yɛnm. Bi taah bi'ba nɛ ki teh kunɛnnɛnku, ki liebe' ki taah bi'ba ki kpàandeh kù. ¹³ Tinbi bɛn wən, ta ń li jɛbnh ti'ba kí tì kɛnde. Ti li jɛbn ti'ba ki tì kpaan' Uwien sien' tɛ tí sən kí kpaan nà saan nno nɛ. Wən nɛ cère' ti baa' ni'mə́ saan. ¹⁴ Ti là baa' ni'saan ma nno ta gèbre' ti'bien. Ti là kpaan' Uwien sien' tɛ nà saan nɛ. Tinbi nɛ cinbe ki kpiɛ' ki baa' ni'saan ki təkɛ' nɛ Kristo ya gbəmɔnmɔnt. ¹⁵ Ta ń gèbre ti'tuonl ya bien kí tì ń li jɛbnh ti'ba bitəb yaal bo. Ama ti daan ki ye ni li kpére mitekjim ni. Nno nɛ ti li sən itùon ni'ni yè ń li yebe. Ama ta ń gèbre Uwien sien' ki ye tí sən kí kpaan nà saan. ¹⁶ Ti li joh idu yà tɔ ni'yu bo ni, ki təkɛh binib tigbəmɔnmɔnt, ta ń jo bitəb sən' nà saan, kí li jɛbnh ti'ba bi'tuon bo. ¹⁷ Nì kele' *Uwien ya gbənku ni ki ye: «Unil ye wə́ ń wuən u'ba la, wə́ ń wuən u'ba Yonbdaan bo.» ¹⁸ Na yé Yonbdaan ya yɛnm sɔnge unil wà pèkeh u'ba bo nɛ, wən Yonbdaan pèkeh wà

la, u'yenm sänge wɔn bo nɛ.

11

Pɔl nin bà taah bi'ba ki teh Yesu ya tondb nnɔ ya gber
¹ Tɔ, ni bi tuo' la, ní cèbe nni í len nin nɛ mijòrlenm waamu. Ñikn mɛn kí tuo. ² N yíe nɛ cɛen nɛ, ka sè ni'bo tɛn Uwien ɲa sè ni'bo ma. Kime ni te tɛn ujefaan nɛ í taa nɛ kí pun uje uba kpein, wɔn si Kristo. Wɔ í teke nɛ tɛn ujefaan wà ɲa bɛn jɛ fiebu. ³ Ama n fɛnge nibonn niba nɛ. Nɛn si: uwe là taa' ucekn ki lere' ɛfa ma nnɔ, bi la lá taa gbɛfɛnfɛnm uba kí lèbre ni'yɛnmaale kí saa ni'tetem mà cuube ni la ji í li pɛ Kristo bo ni'donbó nɛ. ⁴ Bɛ tien' unitɔ baa' ki lá tɔke' nɛ *Yesu uba ya gber wa yé ti là tɔke' nɛ wà ya gber bii u tí wuɔn' nɛ nà ɲa te nin ni là laa' *Mifuoñaanm ma nnɔ bii u tí tɔke' nɛ tigbɛmɔnmɔnt tà ɲa tɛ nin ti là tɔke' nɛ tà nnɔ la, ni tuonh-i? ⁵ Ma laa' bà yih bi'ba *Yesu ya tondmɔnb nnɔ cɛn' nni nà. ⁶ Nba la, milenm ni nɛ ma freh ki lienh mɔnmɔnm ama mibenm mɛn ni, na te nnɔ. Ti wuɔn' nɛ isen kɛ ni nin ti teh nà kɛ ni, ki ye ti bɛn.

⁷ N là jii'n n'ba tingi, ki kpian' nɛ, ki tɔke' nɛ Uwien ya gbɛmɔnmɔnt ka teke' ni'saan bonn ma nnɔ, n bii' nɛ-ɛɛ?
⁸ N là pende' Kristo ya táantɔ yaab nɛ ki fre' ki sɔn' ki tore' nɛ, kime bɛn nɛ là pèh nni kupaaku. ⁹ Uyo wà n là te ni'saan nnɔ, n là cieke tibont ama ma là mieh uba niba. Kime ti'ninjieb bà ñɛn' ní Maseduɔnn ya tinfɛnm bó ní nnɔ de' nni nà kɛ là cieke nni. Ma là yíe í li yé ni'ni uba bo tukl isen kɛ ni, ka lì li tien uba bo tukl mɔ. ¹⁰ Kí ñɛ Kristo ya gbɛmɔnt tà n ɲmɔbe tù nnɔ bo nil ɲa te Akayi ya tinfɛnm ni kí pien nni n la jɛbn n'ba ni ya bonn bo. ¹¹ Bɛ bo nɛ n len' nnɔ? Ma yíe nɛ nɛ-ɛɛ? Uwien wɔn bɛn ki ye n yíe nɛ.

¹² N teh nà nɔ, n lì li teh nɛn nɛ, ɲɔ binib bà nuunh bi li dule nà bo kí wuɔn bi'ba kí ye tinbi nin bɛn kpe nnɔ, la lɛ

bi li dule nà bo. ¹³ Bi ya nib nendeh nε ki teh bi yé Kristo ya tondb. Bi yé bitonsɔnb bà lereh binib nε, ki bɔndeh bi'nun bó ki teh bi yé Kristo ya tondb. ¹⁴ Bi teh nà nnɔ ɲa yé bonn nà coh yɔkm, kime *Satan mɔnɔn bɔndeh binib ya nun bó nε ki teh u yé Uwien ya tond wà yé kuwenwenku. ¹⁵ Nε u'tonsɔnb mɔ bɔndeh binib ya nun bó ki teh bi teh nà cuube la, ni'mɔ ɲa yé bonn nà coh yɔkm. Bi tì li fɔre kí lε utudere wà bi'tuon kpe wù nε.

Pɔl jènde' Yesu Kristo bo

¹⁶ N tí ye í len nε kí lere nε. Ni la maaleh ki teh n yé ujɔr nε. Bii ni tí maale' ki ye n yé ujɔr nε la, ní tien sukle n'bo ɲɔ n'mɔ í fre kí jɛbn n'ba waamu. ¹⁷ N lienh nà nɔ ɲa yé Yonbdaan yíe í len ma bo. N lienh tɛn ujɔr nε, kime n ɲmɔbe n li ñi nà bo kí jɛbn n'ba. ¹⁸ Binib bà yebe jɛbnh bi'ba minisaaltetem bo ma nnɔ, n'mɔ li fre kí jɛbn n'ba-a! ¹⁹ Ni yih ni'ba biyenfodenb nε. Bε tien' ni toh ki cengeh ijɔr ya gber ki tuonh i'ñuɔn bó? ²⁰ Kime ni tuonh bi teh nε iyonbe, ki jinh ki pendeh nε, ki fienh ni ɲmɔbe nà kε, ki yindeh nε, ki kpɔbreh nε. ²¹ N len' nà nɔ, nì yé ife nε. Ti gbele' ti'ba cɛen nε ki te nnɔ.

Unil mɛnge' lifèl ki jɛbn' u'ba nibonn bo la, n'mɔ li mɛnge lifèl kí jɛbn n'ba nε, haali n lì lienh mijɔrlenm mɔnɔn la. ²² Binib bugben yé Ebrembe nε-εε? N'mɔ yé wɔn nε. Bi yé Israyel yaab nε-εε? N'mɔ yé wɔn nε. Bi yé *Abraham ya yaabii nε-εε? N'mɔ yé len nε. ²³ N ji ye í tũre kí len mijɔrm sɔ. Bi yé Kristo ya tonsɔnb nε-εε? N yé Kristo ya tonsɔnl ki cɛn' bε, ki sɔn' ki cɛn' bε, bi pɛkn' nni ki cɛn' bε, ki ñi' nni ki cɛn' bε. N tuu ki lenh kinunbɔnk kà li fre kí baa nin nni mikuum. ²⁴ Bolm miɲun, *Sufmbe ñi' nni inalebe ñinm pita nin miwε. ²⁵ Bolm mita, Erom yaab mɔ ñi' nni ilenben. Miba, bi yèke' nni iten. Bolm mita, buñerbu lin' nin nni. Miba mɔ n tien' miñuncienm bo liwentunɲmenl nin kuñɔnɲmenku. ²⁶ Uyo wà kε n joh isen

la, n lenh kinunbɔnk kɛ ya bol nɛ. N laa' kinunbɔnk ikpen bo, ki laa' kinunbɔnk idukond saan, ki laa' kinunbɔnk n'yaab *Sufmbe saan, ki laa' kinunbɔnk bà ɲa yé *Sufmbe saan, ki laa' kinunbɔnk iducenciɛn ni, ki laa' kinunbɔnk nib ɲa kɔ nà saan, ki laa' kinunbɔnk miñunciɛnm bo, ki laa' kinunbɔnk bà nendeh ki teh bi yé Kristo yaab nnɔ saan. ²⁷ N'gbɛnɛnt ben' itùon ni, kujiinku kɔn' nni. N sɔbe ki pèreh migùɔnm. Mikònm nin uñuñun kɛ cuo' nni, n gɔh ki tekreh ka jinh. N ñuh tiwɔr ka ɲmɔbe niba ń ɲɛkn n'ba bo. ²⁸ Ma kaan' ki gben' nà kɛ tu' nni. Ama n'nun mɔn nà bo si: Kristo ya táan kɛ yaab ya gber nɛ cieke nni daan kɛ daan. ²⁹ ɲme yé ujiin ɲɔ ma tien' n'ba ten ujiin-i? ɲme ture' Uwien ya sɛn ɲɔ na wire' nni ki gbien'-i?

³⁰ Nì kpɛ ń jɛbn n'ba la, n li jɛbn n'ba n'jiint bo nɛ. ³¹ Yonbdaan *Yesu ya Baa Uwien wà si kupɛpɛku uyo wà ɲa ɲmɔbe gbenm nnɔ ben ki ye ma nendeh. ³² N là te Damas ya du ni uber Aletas ya yo nɛ. Udu nnɔ ya ciɛn là nuunh wɔ ń cuo nni, nɛ ki cère' u'sojambe se udu nnɔ ya guon ya nañɔbu saan ki gu. ³³ Ama bi ñɛn' nni likendencenciɛnl ni nɛ udu nnɔ ya guonl là guɔn' wù nnɔ ya dubonl liba, nɛ n ɲmɛrɛ' u'nuɔ ni.

12

Uwien kpiire' tibont tà ki wuɔn' Pɔl

¹ Nì kpɛ ń li jɛbnh n'ba-aa? Na ɲmɔbe kpɛle. Ama n li len tibont tà kɛ Yonbdaan kpiire' tù ki wuɔn' nni nnɔ bo. ² N ben uje uba u yé Kristo yɔ.* Ibin piik nin inan sɔ, Uwien taa' wɔ ki don' paaki ya paaki ya paaki bó. U don' nin u'gbɛnɛnt nɛ-ɛɛ! Ma ben. Wa tí don' nin u'gbɛnɛnt-ii! Ma ben. Uwien nɛ ben. ³ Udaan don' nin u'gbɛnɛnt bii wa don' nin u'gbɛnɛnt-ii! Ma ben. Uwien nɛ ben. Ama

* ^{12:2} Pɔl ye uje uba ma nnɔ, u niireh wɔn bugben nɛ.

n ben ⁴ ki ye Uwien taa' wə ki don' paaki ki tì baa' wən Uwien den. Nən saan nɛ u cii' tigber tà nisaal ɲa ń lɛ u li taa iñəbon yà kí len kí tɛkn t̀, ka ɲmɔbe sɛn wə ń len t̀ m̀. ⁵ U ya daan bo n li jɛbn n'ba. Ama min bugben bo wən n li jɛbn n'ba n'jiint bo nɛ. ⁶ N bi yíe ń jɛbn n'ba la, n bi li fre kí jɛbn, nɛ na bi yé n'bo j̀ɝrm, kime n bi li lienh tigbɛm̀nt baba nɛ. Ama ma jɛbnh n'ba, kime ma yíe uba ń li ɲmɔbe n'bo iyɛnmaale yà cɛn' u lenh n teh nà nin u ciih n lienh nà. ⁷ Kime Uwien kpiire' tibonm̀nm̀nt ki wuən' nni. Uwien ɲa yíe ń li jɛbnh n'ba tibont bugben bɔ ma nnɔ, nɛ ki c̀ere' *Satan sən' nibonn niba, nì lá kən' n'gbenent ni, ki c̀kreh nni ten ukonkon ǹ ń pien nni n la li jɛbnh n'ba. ⁸ N gbáan' Yonbdaan bol mita nɛ ki ye wə ń ñɛn ǹ n'gbenent ni, ⁹ ama u t̀ke' nni ki ye: «N'juokm li d̀kre ɲɛ. Kime a yé ujiin uyo wà la, u ya yo nɛ n wəngɛh n'tuəm.» Nən bo, n li tuo kí li jɛbnh n'ba n'jiin bo. Nnɔ nɛ Kristo ya tuəm li te nni. ¹⁰ Nən bo, n lá te tijiint ni bii tisukr ni bii micɛɛkm ni bii liwəbl ni bii iyɛnben ni Kristo bo la, n'yɛnm sɔngɛ nɛ. Kime uyo wà mituəm lá p̀re' nni la, u ya yo nɛ n t̀ɔreh ki lenh mituəm.

Pəl jieh Kristo yaab bà te Korènt ni nnɔ

¹¹ Ni laa'-aa! Ninbi nɛ c̀ere' n lienh mij̀ɝrm. Ninbi nɛ bi li wuən binib n yé udaan wà. Nin ma yé niba ma kɛ nnɔ, bà yih bi'ba *Yesu ya tondm̀nb nnɔ ɲa cɛn' nni niba. ¹² N là te ni'saan ma nnɔ n là ɲmɔbe kuminku ki gbien', ki teh miyəkkm ya bont kɛ ya bol. Nən nɛ wəngɛh ki teh n yé *Yesu ya tond. ¹³ Kristo ya táantɔ yaab laa' bà ki cɛn' ninbi? Ma là yé ni'bo tukl ma nnɔ nɛ tien' n'biil-ii? Nì yé nɛn bo la, f̀ere nni mɛn. ¹⁴ N bonde' ki gben' ń baa ni'saan bolmta sɔ. N baa' la, ma tí l̀ li yé ni'bo tukl, kime n bàareh ninbi bo nɛ, ma bàareh ni'faal bo. Na yé mubumu nɛ nuunh lifaal ki blinh mu'baambe, bibaambe nɛ nuunh lifaal ki blinh bi'bumu. ¹⁵ Min li tuo kí taa n ɲmɔbe nà kɛ,

kí sòn lituonl kí tore nε, ki li tuo kí taa min bugben m̀oǹon kí c̀èbe nε. N yíe nε ki gbien' la, ninbi yíe nni ma bo nǹo li k̀ùore nε-εε?

¹⁶ Im̀̀n, ma là yé ni'bo tukl. Ama biba maaleh ki teh n là ηm̀obe ununwien nε, ki taah ucekn ki lereh ki jinh nε.

¹⁷ Liike men binib bà ke n s̀on' be ni'saan nǹo, n ñi' uba bo ki lere' ki jin' nε-εε? ¹⁸ N là s̀on' Tit ni'saan ma ki c̀ère' ti'ninje uba t̀oke nin ẁo nǹo, u la lere' ki jin' nε-εε? Min nin ẁon ke ηa là ηm̀obe iyenmaale iba nε ki kpe usen uba-aa?

¹⁹ Ni ñen' uyo ki maaleh ki teh ti lienh ki nuunh tí le im̀̀n nε ni'saan-a! Na te nǹo. Ti yé Kristo yaab nε, ki te Uwien ya nun bó ki lienh. Ti'jotiebe, ti teh nen ke ki nuunh ni'tekjim nε ní kpére Uwien ya sen ni. ²⁰ Kimε n fenge n la lá baa' ni'saan kí le ni te ma bi yíe ní li te ma bo, ni'm̀o ní le n te na bi yíe n li te ma bo nε. N fenge n la lá baa' kí le ifinfinde nin iponponbe nin ubenpiebe nin kunanierku nin itenfuon nin kuñ̀okp̀obku nin tigbengt nin fenfenm nε te ni'ni nε. ²¹ N liebe' ki fenge n la lá baa' ni'saan Uwien c̀ère' ní ji ife ni'bo, kí muo binib bà yebe, ki tien' ibiere ka lèbre' bi'tetem, ki juore' ki teh tijoknt ya bont, ki pe lis̀ons̀andl bo, ki teh fenfenm ke ya bol nǹo bo nε.

13

Igbierf̀orke nin micèbm

¹ N ji we ní ni'saan bolmta s̀o. Ni kele' *Uwien ya gb̀onku ni ki ye: «Bi ye be ní gben tigber tà ke la, bi li cenge bim̀̀nkunb bile bii bita bó nε kí yaan kí gben tù.» ² N là baa' ni'saan miliem ma nǹo n là t̀oke' binib bà ke là tien' ibiere nǹo nin bit̀ob ke ηo. Fenfenno ma te ni'saan, n tí juo' ki t̀okeh ben nε ki teh n lá baa' la, ma ní dàan bi'ni uba kpein m̀oǹon. ³ T̀o, ni nuunh kud̀ieku k̀ua ẁongeh ki teh Kristo nε c̀èreh n lienh-a! Ẁon ηa yé jiiin ni'bo, u yé ut̀odaan nε

ni'ni. ⁴ Imòn, u là tien' u'ba ujiin ne bi kpe' wə udəpənpən bo, ama fənfənnə Uwien ya tuəm bo ne u fuobe. Tinbi bà yé u'yaab nno mə yé bijiinb ne. Ama ninbi bo ne ti'mə li fuobe nin wə kí ñe Uwien ya tuəm bo.

⁵ Liike men ni'tetem te ma bo, kí fiin ni'ba kí liike ni'fuobm kpe mitekjim ya sen-ii? Na ben ki ye *Yesu Kristo te ni'ni-ii? Nba la, ní fiin ni'ba kí le na te nno ɲa ñí la. ⁶ N ɲmabe lidəndən ki ye ni fiin' la, ni li bende kí ye ti ya tuonl ɲa juore' fənm. ⁷ Ti mieh Uwien wə ń cère ni la li teh nà bre ne. Na yé ti nuunh tí wuən ne kí ye ti ɲmabe imòn ne; ti nuunh ní li teh nà mən ne. Nì ye nè ń wuən kí ye ta ɲmabe mən mənən la, na bre. ⁸ Kime ta ɲmabe tuəm tí pien tigbemənt ama ti ɲmabe mituəm tí sən ɲə tù ń li joh inun bó ne. ⁹ Ninbi faa ɲə tinbi yé bijiinb la, ti'yənm sange ne. Ti mieh nà ti'kaare ni si: ní tien binicekrkaab mitekjim ni ne. ¹⁰ Nən ne cère' ma laan baa' ni'saan ma nno n kele' kugbənku kuu ki de' ne. Ma yíe n lá baa' la, ń le ni kpe ń wuən ne kí ye n bre kí ñe Yonbdaan de' nni ticiənt tà nno bo. U de' nni tù ki ye ń cère ni'cəkl ń kpére ne, wa ye ń bere lè.

¹¹ Tə, n'yaabe, li te men uyensange ni, kí li nuunh ní li yé binicekrkaab mitekjim ni. Li duəndeh men təb ya yənm, kí li te iyənmaale, kí li ɲme nin təb ɲə Uwien miyíem nin uyənduən ya daan ń li te nin ne. ¹² Li fuəndeh men təb mənəmnm. Uwien ya nib ke fuəndeh ne. ¹³ Yonbdaan *Yesu Kristo ya juokm nin Uwien ya yíem nin Mifuoñaanm ya taanm ń li te nin ni'ke.

Uwien ya Jɔtiefɛ̀nku ya gbɔ̀nku

The New Testament in the Ngangam language of Togo

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Ngangam

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Ngangam

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

Updates

eBible.org

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 17 Nov 2018 from source files dated 24
Aug 2018
f30fbe0b-cda1-5a60-a4ee-8be80c6caef6